

Hollán Sándor 1933-tól, a születésétől fogva nagyjából a háború végéig szép vidéki kúriákon élt Magyarországon: a neopalladiánus épületfront előtt a félig elhanyagolt park, a nagy, csendbe burkolózó terem, a padlás, a csűr, a fákon túl a kút, esténként a békák véget nem érő kuruttyolása és a távolban, a nádason túl a nagy tó. Szerette ezt a dimenziót, a változatlanul telő, egyforma napokat, a megállni látszó időt, a „csodálatos” unalmat, ahogy ő maga fogalmaz később, amikor visszatekint a gyermekkori emlékeire. Rengeteget sétált az erdőben, ahol érezte a fák, a vadak álmát őrző bokrok, a lombok között előtűnő rokonságát. Egyszerű, ám felemelő, boldog pillanatok, amelyeket néha beárnyékol a létezés szorongása: jól példázza ezt a kettősséget gyermekkorának sokszor idézett, talán legmaradandóbb emléke. Három-négy éves lehetett, írja a műveinek kiadását kísérő jegyzetek egyikében, amikor egy késő délután a park egyik platánfájának ágára akasztott hintán hintázott. De olyan erősen lökték a hintát, mindig magasabbra, hogy rémülten kiabálni kezdett, és csak akkor csitult le, amikor elvitték megnézni, „hogyan megy le a nap”. És ahogy a naplementét nézte, hatalmas béke szállta meg. (...)

Hollán a maga módján ikonfestő. Azt keresi, milyen úton újulhat meg a képben a transzcendenciához – ha úgy tetszik: az immanenciához – való viszonyunk a képtelenül tehetetlen szavakon túl. A formáknak azt a csendjét keresi, amelyben egy napon ismét vállunkra teheti meditáló kezét az átlényegült látszat.

Yves Bonnefoy

Itt nem Delacroix magyarázza Baudelaire-nek egy párizsi lakásban, hogy a természet a jelek enciklopédiája, nem Manet és Mallarmé írják újra a forma történetét a festőműhelyben, és nem Breton dicsekszik Giacomettinak valamilyen forradalmian új és bizarr tárgyról egy közkedvelt párizsi sörözőben. Nem, egy örök, de talán egyszer mégis véget érő nyár augusztusi fényében úszó mediterrán úton vagyunk, ahol forró szél perzseli a köveket a száraz földön, s ahol a költő, ezúttal Yves Bonnefoy és barátja, a festő Hollán Sándor sétálnak néma csendben, és gyönyörködnek a fákbán.

Jérôme Thélot

Yves Bonnefoy 2016 nyarán, pár héttel a halála után megjelent kötetének magyar fordítását tartja kezében az olvasó. Egy festő és egy költő utolsó közös alkotása a könyv, pontosabban kettejük művészeti találkozásának lenyomatait gyűjti össze. Hollán Sándor festészetét Franciaországban Yves Bonnefoy vezette be a tágabb köztudatba. A magyar festő 1956-ban került Párizsba, ő k maguk személyesen 1986-ban ismerkedtek meg. Yves Bonnefoy szövegeiből kibontakozó esztétikája szerint a költészet a nyelv fogalmi hálóját át-átörli ugyan, de a valóságos életnek ez csak az előszele. Azért fordul a költészet a festészet felé, mert az úgy kelt életre egy formát, hogy közben nem szükséges analizálnia. Hollán Sándor fái felülemelkednek azokon az aspektusokon, amelyek egy lefestett fát, s az ágak között előtűnő fényt a nyelv által megnevezhetővé, bekatalogizálhatóvá tesznek.

Sepsi Enikő